

6. Белогриц-Котляревский Л. С. Преступления против религии в важнейших государствах Запада. Историко-догматическое исследование. Ярославль : Тип. Г. Фальк, 1886. 354 с.
7. Есипов В. В. Грех и преступление, святотатство и кража. Санкт-Петербург : тип. А. Ф. Маркса, 1894. 200 с.
8. Словник української мови : в 11 т. / голов. редкол. Білодід І. К. К. : Наукова думка, 1978. Т. 9 : 916 с.
9. Георгиевский Э. В. Общая уголовно-правовая характеристика ранних религиозных верований: учебное пособие. Москва : Компания Спутник Плюс, 2007. 66 с.
10. Венгеров А. Б. Происхождение права. *Общая теория права: Курс лекций* / под общ. ред. В. К. Бабаева. Нижний Новгород, 1993. 544 с.
11. Георгиевский Э. В. Уголовно-правовая юрисдикция Русской православной церкви. Монография. Иркутск : Изд-во Иркут. гос. ун-та, 2007. 259 с.

Ключові слова: кримінальне законодавство, охорона, віра, релігійна свобода, дохристиянський етап.

Ключевые слова: уголовное законодательство, охрана, вера, религиозная свобода, дохристианский этап.

Key words: criminal law, protection, faith, religious freedom, pre-Christian stage.

ШВЕД АННА ЮРІВНА

*Національна академія управління,
здобувачка кафедри кримінального права, кримінології,
цивільного та господарського права*

ЗЛОЧИНИ ПРОТИ КОНСТИТУЦІЙНИХ ЗАСАД НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ ТА НОРВЕГІЇ

У новітніх умовах глобалізаційних процесів все більше уваги приділяється необхідності вдосконалення усієї системи права, кожної її галузі, в тому числі й галузі кримінального права шляхом проведення глибинних компаративістських досліджень [1]. Однак дослідження проблем кримінально-правової охорони конституційних засад національної безпеки не можливе без фундаментальних конституційно-правових праць. Свого часу вагомий внесок у дослідження питань суверенітету, конституційно-правового механізму, конституційно-правового статусу здійснив Л.М. Стрельцов [2; 3; 4]. Своєї актуальності набувають і порівняльно-правові дослідження, які проводяться у цьому напрямку [5]. Саме порівняльні дослідження дозволяють вирішувати найважливіші наукові та практичні завдання.

Для даного порівняльно-правового дослідження була обрана Норвегія, як держава Північної Європи, що розташована в західній частині Скандинавського півострову. Норвегія відноситься до країн так званої скандинавської групи. Так, А.Х. Саїдов виокремлював такі правові сім'ї:

загального права, романо-германську, скандинавську, латиноамериканську, соціалістичну, мусульманську, індуську, звичаєву (африканську) та далекосхідну [6, с. 125]. Існують також інші класифікації, де окремо виділяють північноєвропейські (скандинавські) правові системи (Данія, Швеція, Норвегія, Ісландія, Фінляндія) [7, с. 57–58]. У географічному розумінні Скандинавія означає Скандинавський півострів, який розташований між Атлантичним океаном і Балтійським морем. У такому розумінні лише Норвегія, Швеція і найпівнічніша частина Фінляндії будуть складати Скандинавію. Однак у більш загальному розумінні очевидно, що і Данію можна віднести до Скандинавії, хоча півострів Ютландія є частиною європейського материка. Фінляндія за історією та культурою суворо північна країна. Так само Ірландія і Фарерські острови, які є автономним районом Королівства Данії. Гренландія географічно розглядається як частина американського континенту, а за своєю історією та культурою, у першу чергу є частиною Північного регіону [5, с. 130].

1 жовтня 2015 року набув чинності Новий норвезький кримінальний кодекс. Фактично, кодекс вже був прийнятий у 2005 році. Але, його чинність було призупинено до зазначеного періоду часу.

Новий кримінальний кодекс став важливою подією в правовій системі. Це особливо стосується питань правової системи, а саме врахування особливостей скандинавської групи, що належать до континентальної правової сім'ї, де принцип законності – *nulla poena sine lege parlamentaria* – робить законодавство єдиною законною основою застосування інституту покарання [8]. У Норвегії це третій «сучасний» кримінальний кодекс оскільки норвезька правова система отримала свою конституційну основу в 1814 р. Також чинний КК Норвегії відображає континентальний "дух" норвезького кримінального права. Багато з основних ідей, концепцій та принципів мають схожість з тими, що зустрічаються в інших Нордичних країнах, а також, наприклад, в німецькому кримінальному законодавстві. У той же час норвезька правова система має свої особливості, які також відображені в новому кримінальному кодексі.

У Глава 17 Кримінального кодексу Норвегії (далі – КК Норвегії) передбачено кримінальну відповідальність за порушення основоположних національних інтересів Норвегії. Глава має назву – «Protection of Norway's autonomy and other fundamental national interests» та містить такі статті: порушення автономії та миру Норвегії (ст. 111), порушення автономії та миру Норвегії за обтяжуючих обставин (ст. 112), порушення Конституції Норвегії (ст. 113), порушення Конституції Норвегії за обтяжуючих обставин (ст. 114), напад на діяльність вищих державних органів (ст. 115), напад на діяльність вищих державних органів за обтяжуючих обставин (ст. 116), втручання у важливі інститути суспільства (ст. 117), втручання у важливі інститути суспільства за обтяжуючих обставин (ст. 118), державна зрада (ст. 119), державна зрада за обтяжуючих обставин (ст. 120), напад на норвезькі та союзні сили (ст. 120 а), напад на норвезькі та союзні сили за обтяжуючих обставин (ст. 120 б), діяльність зі збору розвідувальних даних щодо державної

таємниці (ст. 121), діяльність зі збору розвідувальних даних щодо державної таємниці за обтяжуючих обставин (ст. 122), розголошення державної таємниці (ст. 123), розголошення державної таємниці за обтяжуючих обставин (ст. 124), необережне розголошення державної таємниці (ст. 125), інший незаконний збір розвідданих (ст. 126), змова на порушення автономії та конституції Норвегії (ст. 127), незаконна військова діяльність (ст. 128), незаконна участь у насильницьких організаціях, що мають політичні цілі (ст. 129) [9].

Таким чином, кримінальне законодавство Норвегії характеризується наявністю певної спільності рис, які притаманні цілій групі скандинавських країн, але має й свої особливості. Норми про злочини проти конституційних засад національної безпеки за кримінальним законодавством Норвегії, на відміну від законодавства України, характеризуються певною казуїстичністю, наявністю, як правило, двох самостійних статей, у яких передбачено юридичну конструкцію відповідно основного та кваліфікованого складів відповідних злочинів проти конституційних засад національної безпеки.

Список використаної літератури:

1. Стрельцов Є.Л. Реформа кримінального законодавства: осінні роздуми. Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2019. 100 с.
2. Стрельцов Л.М. Правове становище Радянської Союзної Республіки. Київ: Вища шк., 1972. 144 с.
3. Стрельцов Л.М. Конституционные права граждан на современном этапе. Учебное пособие. Изд-во ОГУ, 1961.
4. Стрельцов Л.М. Правовое положение Советской Социалистической Союзной Республики в составе Союза ССР (на материалах Украинской ССР): дис. д.ю.н. Одесса, 1972. 385 с.
5. Соловойова А.М. Кримінально-правова характеристика злочинів проти власності: порівняльно-правове дослідження: [монографія]. Вінниця: «Вінницька газета», 2018. 460 с.
6. Саидов А. Х. Сравнительное правоведение (основные правовые системы современности) / Под ред. В. А. Туманова. Москва: Юрист, 2009. – 512 с.
7. Хашматулла Б. Правова система — центральна категорія порівняльного правознавства. *Актуальні проблеми держави і права*. 2003. Вип. 21. С. 27-32.
8. Jacobsen J., Sandvik V. An Outline of the New Norwegian Criminal Code. *Bergen Journal of Criminal Law and Criminal Justice*. Volume 3, Issue 2, 2015, pp. 162-183.
9. Penal Code of Norway (2005, as of April 2021) URL: https://www.legislationline.org/download/id/9055/file/Norway_Penal%20Code.pdf

Ключові слова: злочини, кримінальне право, конституційні засади, національна безпека, порівняльно-правова характеристика.

Ключевые слова: преступления, уголовное право, конституционные основы, национальная безопасность, сравнительно-правовая характеристика.

Key words: crimes, criminal law, constitutional basics, national security, comparative legal characteristics.